

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ GÖNÜLLÜ OKUYUCULUK YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Biriminde görme engelli üyeler için seslendirme yapacak gönüllü okuyucuların seçim ve çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Birimi'nde gönüllü okuyuculuk yapacak kişileri ve söz konusu birimi kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 05.12.1951 tarih ve 5846 Sayılı Kanunun Altıncı Bölüm Çeşitli Hükümler Ek Madde 11 maddesine ve 04.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14. maddesine, 07.10.1983 tarih ve 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kütüphaneleri Yönergesi'nin 7. maddesinin 2. fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönergede geçen;

(a) Engelsiz Kütüphane Birimi: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde bulunan Engelsiz Kütüphane Birimini,

(b) Engelsiz Kütüphane Birim Sorumlusu: Engelsiz Kütüphane Biriminden sorumlu Şube Müdürünü,

(c) Engelsiz Üniversite Birimi Sorumlusu: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Üniversite Biriminden sorumlu personeli,

(ç) Gönüllü Okuyucu: Herhangi bir maddi kazanç gözetmeksizin stüdyolarda görme engelli üyeler için kitap seslendiren okuyucuları,

(d) Görevli: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi çalışan personelleri,

(e) Komisyon: Gönüllü Okuyucu Seçme Komisyonunu

(f) Konuşan Kitaplık: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Biriminde bulunan sesli kitap hizmeti veren birimi,

(g) Kullanıcı: Sesli kitap hizmetinden yararlanmak isteyen Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüklerinden alacakları engelli kartı sahibi görme engelli üyeleri,

(ğ) Kütüphane: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Merkez Kütüphanesini,

(h) Kütüphane Komisyonu: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kütüphane Komisyonunu,

(ı) Sesli Kitap: Stüdyolarda gönüllü okuyucular tarafından okunarak kaydedilen kitapları,

(i) Stüdyo: Kitapların okumalarının ve kayıtlarının yapıldığı odaları

(j) Üniversite: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Gönüllü Okuyucu Olma Ölçütleri ve Gönüllü Okuyucuların Uyması Gereken Kurallar, Merkez Kütüphane'ye Giriş ve Çıkışları

Kütüphane engelsiz kütüphane birimi'nde gönüllü okuyucu olma ölçütleri

MADDE 5- (1) Konuşan Kitaplık'ta görme engelli kullanıcılar için kitap seslendirmek isteyen gönüllü okuyucu adayları için alınan deneme kayıtlarında;

(a) Vurgulama,

(b) Akıcılık,

(c) Anlaşılabilirlik,

(ç) Tonlama,

(d) Seslendirilecek metnin doğru ve güzel okunması,

(e) Sesin etkili kullanımı,

(f) Soluk (nefes) kullanımı,

- (g) Ünlü sesleri karşılayan harflerin okunması,
(ğ) Ünsüz sesleri karşılayan harflerin okunması ölçütlerine bakılır.
(2) Komisyonun yukarıdaki ölçütlere göre okumalarını uygun bulduğu adaylar, gönüllü okuyucu olarak kabul edilir.

Gönüllü okuyuculuğa kabul süreci

MADDE 6- (1) Gönüllü okuyuculuğa kabul işlemleri şu şekilde gerçekleşir:

- (a) Gönüllü Okuyucu olmak isteyen kişiler, Konuşan Kitaplık'a yazılı olarak veya telefonla gönüllü okuyucu olmak istediklerini bildirirler.
(b) Kayıtlar, Konuşan Kitaplık ses kayıt stüdyolarında yapıldığından gönüllü okuyucu adayının Nevşehir'de ikamet edip etmediği bilgisi alınır. Nevşehir'de ikamet ediyorsa, sistemin işleyişine ilişkin telefonda bilgi verilir veya konuyla ilgili e-posta atılır. Nevşehir dışında ikamet ediyorsa, ulaşabileceği görme engelli merkezlerinin ya da kütüphanelerinin numaraları ve iletişim bilgileri iletilir.
(c) Gönüllü Okuyucu adayına deneme kaydının alınması için görevli tarafından randevu verilir.
(ç) Deneme kaydı için gelen kişiye, "Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi Gönüllü Okuyuculuk Başvuru Formu" doldurtulur ve ardından deneme kaydı alınır. (EK 1)
(d) Deneme kaydı alınan Gönüllü Okuyucu adaylarının ses kayıtları Komisyon tarafından ölçütler çerçevesinde değerlendirmeden geçirilir.
(e) Komisyon tarafından Gönüllü Okuyucu olmasına karar verilen kişiler Konuşan Kitaplık görevlileri tarafından bilgilendirilir.
(f) Gönüllü Okuyucunun uygun olduğu zaman ve stüdyoların kullanım durumuna göre eğitim için randevu verilir.
(g) Eğitim için gelen Gönüllü Okuyucuya "Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Gönüllü Okuyuculuk Kuralları" okutularak, imzalatılır. (EK 2)
(ğ) Gönüllü Okuyucuya okuma kuralları ve kayıt programının kullanımına ilişkin eğitim verilir.
(h) Gönüllü Okuyucu eğitim aldıktan sonra kitap seslendirmeye başlar.

Gönüllü okuyucuların uyması gereken kurallar

MADDE 7- (1) Gönüllü okuyucuların uyması gereken kurallar şunlardır:

- (a) Ses kayıt stüdyolarında randevu sistemi ile çalışıldığından, okuma gün ve saatlerinin verimli kullanılabilmesi için başlangıç ve bitiş saatlerine azami özen gösterilmesi, randevuların Konuşan Kitaplık görevlilerinin bilgisi dışında değiştirilmemesi, başka bir zaman dilimi için Görevli ile iletişime geçilmesi,
(b) Okunacak kitabın seçiminde Konuşan Kitaplık Yönetimi ile işbirliği yapılması ve olur alındıktan sonra okumaya başlanması,
(c) Kitap okurken "Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi Sesli Kitap ve Ders Kitabı Okuma Kuralları"na tam anlamıyla uyulması, (EK 3)
(ç) Okumaya başlamadan önce mutlaka birkaç dakikalık ses kaydı alınarak, ses sisteminin çalışıp çalışmadığının, ses dalgalarının şiddetinin kontrol edilmesi,
(d) Stüdyolardaki ekipman ve malzemeye müdahale edilmemesi, cihazların kayıt ayarlarıyla oynanmaması,
(e) Cihazlardaki herhangi bir arıza durumunda ya da herhangi bir durumda konunun Görevli'ye iletilmesi,
(f) Kayıt esnasında sessiz konuma alınan cep telefonlarının ses kutusundan uzak bir yerde tutulması, okumada yararlanılan masa lambalarının ses kutusunun üzerine konulmaması,
(g) Taşıyıcı bellek, CD gibi gereçlerin bilgisayarlara takılmaması,
(ğ) Okuma amacıyla alınan kitapların Görevli'nin haberi olmadan kütüphane dışına çıkarılmaması,
(h) Okuma bittiğinde, kendinden sonra da seslendirme için ses kayıt stüdyolarının kullanılacağı dikkate alınarak, ses kayıt stüdyolarının teslim alındığı şekilde temiz ve düzenli bırakılması,
(ı) Okuma bitiminde gönüllü okuyucu kayıt defterinin işlenmesi,
(i) Kitap okumaya çeşitli nedenlerle ara vermek zorunda kalan ya da okumayı bırakmak isteyen gönüllü okurların, mutlaka Engelsiz Kütüphane Birimi Sorumlusunu bilgilendirmesi, varsa ellerindeki kitapları ve tutanakla verilmiş olan "Gönüllü Okuyucu Giriş Kartı"nı teslim etmeleri,
(j) Gönüllü okuyucuların Görevlinin telefonunu ve bilgisayarını izinsiz kullanmamaları,
(k) Gönüllü okuyucuların kendilerini ziyarete gelen misafirleriyle yapılan işi bölmek vb. hususlarını dikkate alarak Engelsiz Kütüphane Birimi dışında görüşmeleri.

Yukarıda belirtilen hususların dışında hareket edenlerin gönüllü okuyuculukları gerekçesi kendilerine bildirilerek sona erdirilecektir.

Gönüllü okuyucuların kütüphaneye giriş ve çıkışları

MADDE 8- (1) Gönüllü Okuyuculara Kütüphaneye geçici giriş kartı verilir. Gönüllü Okuyucular hafta içi mesai saatlerinde Kütüphaneye giriş ve çıkışlarını, kartlarını personelin kullandığı Kütüphane girişindeki kartlı geçiş sistemine okutarak yaparlar. Gönüllü Okuyucular kartlarını okuma salonlarına ve diğer alanlara giriş için kullanamazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gönüllü Okuyucu Seçme Komisyonunun Oluşturulması ve Görevleri

Gönüllü Okuyucu seçme komisyonunun oluşturulması

MADDE 9- (1) Komisyon, Engelsiz Üniversite Birimi Sorumlusu, Kütüphane Engelsiz Kütüphane Birim Sorumlu personeli ve bu alanda ilgili en az bir akademik personelden oluşur.

Gönüllü Okuyucu seçme komisyonunun görevleri

- MADDE 10** (1) Gönüllü Okuyucu olmak isteyen adayları belirlemek,
(2) Okunacak materyalleri değerlendirerek Kütüphane Komisyonuna iletir,
(3) Dermede olamayan materyalleri Kütüphane Komisyonuna talepte bulunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

MADDE 11- (1) Bu Yönerge'de belirtilen hükümlere aykırı olarak;

(a) Gönüllü Okuyucu hiçbir maddi amaç güdülmeksizin görme engelli üyeler için seslendirdiği kitapla ilgili telif hakkına konu olabilecek herhangi bir talepte bulunamaz.

(b) Konuşan Kitaplık görevlilerine haber vermeden okumaya bir aydan fazla ara veren Gönüllü Okuyucunun ses kayıt için kendisine tahsis edilen stüdyodaki randevu saati ve yeri iptal edilir.

(c) Konuşan Kitaplık görevlilerine haber vermeden okumaya üç aydan fazla ara veren ya da görevli tarafından uyarılmasına rağmen kurallara aykırı davranışlarını sürdüren Gönüllü Okuyucuların giriş kartı iptal edilir ve gönüllü okuyuculuğuna son verilir.

Yürürlük

MADDE 12-(1) Bu Yönerge, Üniversite Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13-(1) Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.

Yönergenin Kabul Edildiği Senato Kararının;	
TARİH	SAYISI
25.08.2021	2021.27.164.

EKLER:

1. Gönüllü Okuyucu Formu
2. Gönüllü Okuyucuların Uyması Gereken Kurallar
3. Kitap Okurken Dikkat Edilecek Hususlar

EK 1:

**NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
ENGELSİZ KÜTÜPHANE BİRİMİ
GÖNÜLLÜ OKUYUCULUK BAŞVURU FORMU**

Gönüllü okuyucunun:

1) Adı Soyadı: _____

2) Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl): ____ / ____ / ____

3) T.C. Kimlik Numarası: _____

4) Medeni Durumu:

() Evli

() Bekâr

5) Eğitim Durumu:

() Yüksek Lisans / Doktora Mezunu

() Üniversite Mezunu

() Lise ve Dengi Mezunu

() İlköğretim Mezunu

() Öğrenci

(okul/bölüm/sınıf): _____

6) İş Yeri/Mesleği: _____

7) İletişim Bilgileri:

GSM Tel: _____ Ev Tel: _____ İş Tel: _____

E-Posta: _____

Adres: _____

8) Daha önce yaptığınız gönüllü faaliyetler : _____

9) Görme engellilere yönelik kitap seslendirme faaliyetinin nasıl öğrenildiği:

Arkadaş veya yakınlarımdan

Televizyon veya radyodan

Gazete veya dergilerden

İnternette

Diğer (yazınız): _____

9) Deneme Kayıt Tarihi (Gün/Ay/Yıl) : / /

Başvuru Sahibinin İmzası

Başvuru Değerlendirme Tarihi: / /

Başvuru Sonucu:

EK 2:

Sayın Gönüllü Okuyucu,

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi'nde görme engelli kullanıcılarımıza daha iyi hizmet verilebilmesi, ses kayıt stüdyolarının daha nitelikli kullanılabilmesi için uyulması gereken kurallar şunlardır:

1. Ses kayıt stüdyolarında randevu sistemi ile çalışıldığından, okuma gün ve saatlerinin verimli kullanılabilmesi için başlangıç ve bitiş saatlerine azami özen gösterilmesi, randevuların Konuşan Kitaplık görevlilerinin bilgisi dışında değiştirilmemesi, başka bir zaman dilimi için stüdyo sorumlusuyla iletişime geçilmesi,

2. Okunacak kitabın seçiminde Konuşan Kitaplık Yönetimi ile işbirliği yapılması ve olur alındıktan sonra okumaya başlanması,

3. Kitap okurken "Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi Sesli Kitap ve Ders Kitabı Okuma Kuralları"na tam anlamıyla uyulması,

4. Okumaya başlamadan önce mutlaka birkaç dakikalık ses kaydı alınarak, ses sisteminin çalışıp çalışmadığının, ses dalgalarının şiddetinin kontrol edilmesi,

5. Stüdyolardaki ekipman ve malzemeye müdahale edilmemesi, cihazların kayıt ayarlarıyla oynanmaması,

6. Cihazlardaki herhangi bir arıza durumunda ya da herhangi bir durumda konunun stüdyo sorumlusuna iletilmesi,

7. Kayıt esnasında sessiz konuma alınan cep telefonlarının ses kutusundan uzak bir yerde tutulması, okumada yararlanılan masa lambalarının ses kutusunun üzerine konulmaması,

8. Taşınabilir bellek, CD gibi gereçlerin bilgisayarlara takılmaması,

9. Okuma amacıyla alınan kitapların stüdyo sorumlusunun haberi olmadan kütüphane dışına çıkarılmaması,

10. Okuma bittiğinde, kendinden sonra da seslendirme için ses kayıt stüdyolarının kullanılacağı dikkate alınarak, ses kayıt stüdyolarının teslim alındığı şekilde temiz ve düzenli bırakılması,

11. Okuma bitiminde gönüllü okuyucu kayıt defterinin işlenmesi,

12. Kitap okumaya çeşitli nedenlerle ara vermek zorunda kalan ya da okumayı Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi bırakmak isteyen gönüllü okurların, mutlaka Nevşehir Hacı Bektaş Veli Sorumlusunu bilgilendirmesi, varsa ellerindeki kitapları ve tutanakla verilmiş olan "Gönüllü Okuyucu Giriş Kartı"nı teslim etmeleri,

13. Okurların stüdyo sorumlusunun telefonunu ve bilgisayarını izinsiz kullanmamaları,

14. Okurların kendilerini ziyarete gelen misafirleriyle, yapılan işi bölmek vb. hususlarını dikkate alarak, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi dışında görüşmeleri.

Yukarıda belirtilen hususların dışında hareket edenlerin gönüllü okuyuculukları gerekçesi kendilerine bildirilerek- sona erdirilecektir.

Tüm gönüllü okuyucularımıza emekleri ve destekleri için teşekkür eder, iyi okumalar ve esenlikler dileriz.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Engelsiz Kütüphane Birimi

EK 3:

SESLİ KİTAP OKUMAYA BAŞLARKEN

Program ve kayıtlarla ilgili her aşamayı birlikte aşacağımızı dikkate aldığımızda, kayıt esnasında karşılaşacağınız problemlerle ya da takıldığınız noktalarla ilgili olarak lütfen danışmaktan çekinmeyiniz.

Okurken iyi vakit geçirmeniz dileği ile aramıza hoş geldiniz diyor ve verdiğiniz destek için çok teşekkür ediyoruz.

Kitaba başlanmadan önce kayıтта birkaç saniyelik boşluk bırakılıp, önce;

“Bu Kitap, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi stüdyolarında yalnızca görme engellilerin yararlanması amacıyla seslendirilmiştir.

5.12.1951 Tarih ve 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince bu kitabın herhangi bir şekilde yayınlanması veya ticari amaçlarla çoğaltılarak satılması kesinlikle yasaktır; (ek madde 11)

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi telefon numarası 0 384 228 10 00. Dahili: 10513-10506

E posta adresi: kutuphane@nevsehir.edu.tr

Web adresi: www.kutuphane.nevsehir.edu.tr/konusankitaplik ” ifadeleri okunur.

Ardından “1. AYRIM” denilerek, kitaba dair aşağıda belirtilen sırada bilgiler aktarılır:

Kitabın Adı :

Kitabın Orijinal adı (varsa):

Yazarı :

Türkçesi (varsa) :

Seslendiren :

Yayınlayan :

Yayın Yeri :

Yayın Tarihi :

Kapak Düzeni :

Baskı :

Dizgi-Montaj : vb. kitapla ilgili künye bilgileri okunur.

ISBN : (Okunurken, ISB Numarası olarak)

Devamında varsa, **ARKA KAPAK** ve **ÖN KAPAK TANITIM YAZILARI** ve **İÇİNDEKİLER** okunur. Bunlar okunmaya başlanmadan önce “**ARKA KAPAK TANITIM YAZISINI OKUYORUM**” ve “**ÖN KAPAK TANITIM YAZISINI OKUYORUM**”, “**İÇİNDEKİLER**” denilerek, ilgili bölümler aktarılır.

Bu bölüm, “1. AYRIMIN SONU” denilir ve eğer kitabın içinden sayfa numarasını belirtecek kadar bilgi aktarılmışsa SAYFA NUMARASI söylenerek, “**DEVAMI 2. AYRIMDA** ” ifadesiyle bitirilir.

KİTAPLA İLGİLİ TÜM TANITICI BİLGİLERE 1. AYRIMDA YER VERİLMESİNE, İKİNCİ AYRIMA KİTAPIN İLK BÖLÜMÜYLE BAŞLANMASINA LÜTFEN DİKKAT EDİNİZ.

ÖRNEK: “Birinci ayırım. Kitabın Adı: Hüzün Nedeniyle Kapalıyız. **Yazarı:** Kostas Mourselas. **Çeviren:** Kosta Sarioğlu, **Yayın Yeri:** İstanbul **Yayın Yılı:** 2002, 246 sayfa, **ISB Numarası:**9754584001... **Seslendiren:** Nevin Zencirci **Arka kapak tanıtım yazısını okuyorum:** ‘Küçük bir kasabada yaşayan bir grup insan; akrabalar, arkadaşlar, tanışlar...

Herkes kendi kısılcacında kıvranmakta, bu dar çevrenin sıkıcı, delici gözlerinden, ne olacağı çok önceden belirlenmiş gibi duran sakinliğinden kaçmaya, daha zengin, daha dolu bir hayat kurmaya çalışmaktadır. Ama düşledikleri yerler birer kartpostal resmidir çoğu kez, ya da tutunarak uçmak istedikleri insanlar birer gölge...'

1. Ayrımın sonu, sayfa 5, devamı ikinci ayrımında”

İkinci bölüme, “KİTABIN ADI, YAZARI VE KAÇINCI AYRIMIN” seslendirileceği söylenip, yeni ayrım okunmaya başlanır. Kitabın ilk bölümüyle başlayacak bu ayrımın sonuna gelindiğinde “KAÇINCI AYRIM OLDUĞU, SAYFA NUMARASI BELİRTİLİP, DEVAMI ... AYRIMDA” diyerek, ayrım bitirilir.

ÖRNEK: Okunacak bölüme başlamadan önce “**Kitabın Adı:** Hüzün Nedeniyle Kapalıyız. **Yazarı:** Kostas Mourselas. 2. Ayrım...”

Okunacak bölüm bittikten sonra “2. Ayrımının sonu, sayfa 17, devamı 3. Ayrımında”

Ayrımların okunması bu şekilde devam eder.

Diğer ayrımlar gibi okunmasına başlanan **SONUNCU AYRIMIN BİTİŞİNDE**, kaçınıcı ayrımın sonu olduğu, sayfa numarası söylenir ve seslendirmesinin bittiği ifade edilir. Ardından kitabın adı, yazarı, seslendiren kişinin adı ve soyadı ile seslendirme bitiş tarihi söylenir.

ÖRNEK: “24. Ayrımın sonu, sayfa 246. Kitabın seslendirmesi bitti. **Kitabın Adı:** Hüzün Nedeniyle Kapalıyız. **Yazarı:** Kostas Mourselas. **Seslendiren:** Nevin Zencirci. **Seslendirme Bitiş Tarihi:** 26 Şubat 2012”

SESLİ KİTAP KAYDI YAPILIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI NOKTALAR

1. Teknik ayrıntılar bir yana bırakılırsa, “Bu kitabı ben sesli olarak nasıl dinlemek isterdim, nelere dikkat ederdim?..” gibi sorular eşliğinde yapacağınız okumalar, gönüllü okuyuculuktaki en büyük yardımcınız olacaktır. Bu bağlamda, kelimelerin hatasız söylenmesi, vurguların yerinde yapılabilmesi için kitabın okunacak bölümünün önceden göz gezdirilmesi faydalı olacaktır.

2. Kitabı okumaya başlamadan önce lütfen bilgisayarınızın BELGELER bölümünde OKUNMAKTA OLAN KİTAPLAR KLASÖRÜNDE okuduğunuz kitabın adını ve yazarını belirten bir klasör oluşturun. Biten her ayrımı -bilgisayarlarda ayarı yapılmış olsa da kontrol ederek- MP3 formatında ve 128 Kbps hızında kaydedin. Kitabınız bittiğinde oluşturduğunuz kitabı, yine belgelerim içinde yer alan SESLENDİRMESİ BİTEN KİTAPLAR bölümüne, her ihtimali göz önüne alarak, lütfen taşımayın, KOPYALAYIN.

3. Okumaya başlamadan önce mikrofon düzgün şekilde takılmalı ve ayarlanmalıdır. Okuma esnasında mikrofona dokunulmamalıdır.

4. Kitap ayrımları maksimum 20 dakikalık sürelerle sınırlandırılmaya özen gösterilmelidir. Seslendiren kişi ayırım sonlarını cümle ya da paragraf bitimine denk getirmeye özen göstermelidir.

5. Her kitabın özelliğine göre okunma hızının ve tonlamanın farklı olduğu kuralı unutmamalıdır. Noktalama işaretleri ve imla kurallarına mümkün mertebe dikkat edilmeli, kelimeler yuvarlayarak söylenilmemelidir. Cümleler veya bölümler arasında çok uzun süreli boşluklar bırakılmamalı, işaretsiz uzun cümlelerde ise zorlanmayacak şekilde nefes alınmalıdır; kelimelerin anlaşılabilir olması için hızlı ya da yavaş söylenmemesine dikkat edilmelidir.

6. Sayfayı çevirirken çıkan sesin kayda girmemesine dikkat edilmesi gerektiği gibi okuma esnasında da temiz bir kayıt için nefes alımının burundan değil, ağızdan yapılmasına dikkat edilmelidir.

7. Seslendirme sırasında yanlış okunmuş bir kelime/cümle ya da dil sürçmesinden kaynaklanan bir hata varsa, bu bölümün düzeltilmesi için hatalı kelime ya da cümlenin baştan alınması, düzeltilmesine olanak sağlaması açısından çok önemlidir.

8. Parantez içindeki tarih ve yerlerde sadece tarih ve yer söylenir, parantez söylenmez. Parantez içindeki kısım okunduktan sonra birkaç saniyelik bir ara verilip, okumaya devam edilir.

9. Bilgi ve açıklama getiren dipnotlar içinde geçtikleri cümleden sonra seslendirilmelidir. Dipnot okunurken “Dipnot” diye başlanır ve bitişinde dinleyenin bitişini fark edebileceği ölçüde, birkaç saniyelik ara verilip, okumaya devam edilir. Ancak uzun bir dipnot aktarılacaksa, metnin devam ettiği yeri belirteceğinden dipnotun bittiğinin belirtilmesi yararlı olur.

10. Kitapta geçen kısaltmalar ilkinde açık haliyle, sonrakilerde ise kısa haliyle okunmalıdır.

Örneğin, TBMM ilkinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, diğer geçtiği yerlerde TBMM olarak kullanılmalıdır.

11. Kitapta yer alan resim grafik ve tabloların şekil numarası söylenir. Varsa açıklaması seslendirilir, yapılabilirse şekil açıklanabilir. Eğer resmin eksikliği kitabın bütünlüğünü bozmuyor, eksik bilgi verilmesine yol açmıyorsa, resim veya şekil söylenmeyebilir.

12. Kitap okunan stüdyolarda cep telefonlarınızı lütfen sessiz konumda tutunuz.

TEST KİTABI VE DERS KİTABI OKUMA KURALLARI

Test kitabı ya da ders kitabı okumak roman ya da hikâye okumaktan farklı bir durum içerdiğinden kendine özgü farklı kuralları da vardır. Her şeyden önce bu tür kitapları okuyan kişinin diksiyonunun düzgün olması, kelimeleri ve cümleleri tane tane okuması ve yaptığı vurgulara dikkat etmesi gerekmektedir. Test ya da ders kitaplarını okurken uyulması gerekli kuralları aşağıda sıralıyoruz. Lütfen böyle bir kitap okumadan önce bu kuralları dikkatli okuyun ve okumaya başlamadan önce burada bahsedilmesi mümkün olmayabilecek ve kitaba özel çeşitli durumlarla ilgili olarak stüdyo sorumlusuna danışın.

TEST SORUSU OKUMA KURALLARI

A- SORU OKUMA BİÇİMİ: Bir soru okunmaya başlanırken önce kaçınıcı soru olduğu seslendirilmeli, soru metninin okunmasının ardından seçeneklere geçilmeden önce “SEÇENEKLER” ifadesi kullanılmalıdır. Seçeneklerde okunduktan sonra 2-3 saniye kadar beklenip, sorunun doğru seçeneği, örneğin “YANIT D” olarak belirtilip, yanıt okunmalıdır. Yanıtlar sorunun ardında yazmıyorsa bile, cevap anahtarının bulunduğu sayfa hemen yanıt söylenebilecek şekilde yanınızda bulundurulmalıdır.

“Örnek:

Soru 1: Atatürk’ün;

- Türk Tarih Kurumunu açması,
- Arkeolojik kazıları başlatması

gibi uygulamaları, aşağıdaki bilim dallarından hangisini geliştirmeye yöneliktir?

Seçenekler:

- A) Dinî bilimleri
- B) Fen bilimlerini
- C) Matematik
- D) Sosyal bilimleri

Yanıt D, sosyal bilimleri.

B- PARAGRAF SORULARI: Paragraf sorularının okunması sırasında uzun bir paragraf ile karşı karşıyaysanız, önce soru bölümü, daha sonra paragraf metni ve daha sonra tekrar soru okunmalı, en sonunda da seçeneklere geçilmelidir.

Örnek:

Soru 15: Bu parçanın yazarı, kutu resmi çizerken ne düşünmüştür?

Küçük çocuk benden bir kuzu resmi çizmemi istedi. Hemen kâğıdı kalemi aldım elime. Fakat beğendiremedim yaptığım resimleri. En sonunda “İstedığın kuzu bunun içerisinde.” diyerek hava delikleri olan bir kutu çizdim. Küçük çocuk, hayalindeki kuzu resmini görmüşçesine sevindi. Bu parçanın yazarı, kutu resmi çizerken ne düşünmüştür?

Seçenekler ...

C- PARANTEZLER: Sorularda parantez içerisinde bir ifade varsa parantez içinde denilerek gerekli ifade okunmalı, daha sonra bir saniye kadar beklenilip okunmaya devam edilmelidir. Matematiksel ifadelerin olduğu sorularda ise parantezlerin açılıp kapandığı “aç parantez” “kapa parantez” şeklinde belirtilmelidir.

D- YAZIM HATASI SORULARI: Noktalama işaretleri ya da sözcüklerin ayrı veya bitişik yazılması ile ilgili sorularda bu hataların arandığı cümlelerdeki tüm noktalama işaretleri, kelimelerin ayrı ya da bitişik yazıldığı haller tane tane okunmalı, bu sorularda hangi bilgilerin okunacağı, okuma öncesinde belirlenmelidir.

E- NUMARALI CÜMLELER: Bir soru içerisinde numaralandırılmış cümleler varsa ve soru seçeneklerinde bu numaralı cümlelere atıf yapılarak yanıt isteniyorsa, önce soru metni okunur, seçenekler ifadesi kullanılarak seçeneklere geçilir ve seçeneklerde önce atıfta bulunulan numara adları, daha sonra da o numaralı cümleler okunur.

Örnek:

Soru: 10: Bu paragraftaki numaralandırılmış cümleler dört ayrı masaldan alınmıştır. Aşağıdakilerin hangisinde aynı masala ait cümleler bir arada verilmiştir?

Seçenekler:

A) 1, 3, 4, 7

(1) Gölün kuruması ise, en çok iki kazla bir kurbağayı rahatsız etmiş.

(3) Sevgili dostum fare, geçmiş olsun, nasıl oldu da girdin şu kapana?

(4) Deniz gittikçe kabarıyor.

(7) Zaten başka çıkar yolları yokmuş; gittikçe kuruyan, bataklık bir yerde yaşamak çok zormuş.

B) 2, 3, 4, 6

(2) Ne yapalım ne edelim, diyerek üç arkadaş kafa kafaya vermişler.

(3) Sevgili dostum fare, geçmiş olsun, nasıl oldu da girdin şu kapana?

(4) Deniz gittikçe kabarıyor.

(6) Sonunda içlerinden birisinin aklına, başka bir yere göç etmek gelmiş.

C) 3, 4, 5, 6

(3) Sevgili dostum fare, geçmiş olsun, nasıl oldu da girdin şu kapana?

(4) Deniz gittikçe kabarıyor.

(5) Tilki bakmış sesin geldiği yöne, gördüğünden bir şey anlayamamış.

(6) Sonunda içlerinden birisinin aklına, başka bir yere göç etmek gelmiş.

D) 1, 2, 6, 7

(1) Gölün kuruması ise, en çok iki kazla bir kurbağayı rahatsız etmiş.

(2) Ne yapalım ne edelim, diyerek üç arkadaş kafa kafaya vermişler.

(6) Sonunda içlerinden birisinin aklına, başka bir yere göç etmek gelmiş.

(7) Zaten başka çıkar yolları yokmuş; gittikçe kuruyan, bataklık bir yerde yaşamak çok zormuş.

Yanıt: D, 1,2,6,7 numaralı cümleler, numaraları belirtilerek, tekrarlanır.

F- ALTI ÇİZİLİ KELİMELEER: Soru cümlesi ya da seçeneklerde bir sözcüğün altı çizilmişse cümle sonunda altı çizili sözcük veya sözcüğünün altı çizili denilerek bu sözcük belirtilmelidir.

Örnek:

Soru 14: Uygurlardan günümüze mal edinme, satış protokolü, ipotek senedi, ortaklık kurma, evlatlık verme, iş sözleşmesi, vasiyetname, vakıfname gibi hukuki konuları kapsayan belgeler kalmıştır. Buna göre Uygurlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

Söylenemez sözcüğünün altı çizili.

G- BOŞLUKLARIN SESLENDİRİLMESİ:

Soru içerisinde boş bırakılan bir ifadeye yer verildiyse, o yerin boş bırakıldığını ifade etmek için “boşluk” denilmelidir.

Soru cümlesi içerisinde doldurulması gereken bir boşluk ve seçenekler arasında bu boşluk yerine koyulacak öğeler bulunuyorsa, seçenekler seslendirilirken soru cümlesi ve yerine gelen boşluk birlikte okunmalıdır.

Örnek:

Soru 3: Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum(boşluk) suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

A) Fakat

Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum, fakat suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

B) Çünkü

Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum çünkü suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

C) Ama

Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum ama suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

D) Ne var ki

Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum ne var ki suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

Yanıt: B- Yağmurun yağmasını dört gözle bekliyorum çünkü suyumuzun bitmesinden korkuyorum.

□ Seçeneklerde boşlukların yerine gelecek ögeler sorudaki cümle ile birlikte okunduğunda dinleyiciye yanıtın ipucunu veriyorsa, bu durumda soru cümlesi ve seçenekler birleştirilmemelidir.

Örnek:

Soru 19: “AĞAÇ” kelimesine aşağıdaki eklerden hangisi getirilirse “Ç” harfi “C”ye dönüşür?

A) -MIŞ B) -TA C) -LAR D) -İM

Yanıt: D- Ağacım

DERS KİTABI OKUMA KURALLARI

Ders kitabı okunması sırasında uyulacak kurallar test kitabı okuma kurallarıyla benzerlikler göstermektedir. Test kitabı okurken bahsettiğimiz altı çizili kelimeler yazım hatalarıyla ilgili bölümler, parantez işaretleri, ders kitaplarında da aynen uygulanmalıdır. Bunların yanı sıra aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi yararlı olacaktır.

1. TABLOLARIN OKUNMASI: Metin içerisinde bir tablo ile karşılaşıldıysa önce satır ya da sütun başlığı daha sonra da hücre içindeki bilgi seslendirilmelidir.

Örnek:

Türkiye'deki Dağlar		
ADI	YÜKSEKLİĞİ	BULUNDUĞU BÖLGE
Ağrı	5137 m	Doğu Anadolu
Nemrut	2150 m	Güneydoğu Anadolu
Erciyes	1770 m	İç Anadolu

Yukarıdaki tablonun seslendirilişi:

Türkiye'deki Dağlar

Adı: Ağrı

Yüksekliği: 5137 metre

Bulunduğu Bölge: Doğu Anadolu

Adı: Nemrut

Yüksekliği: 2150 metre

Bulunduğu Bölge: Güneydoğu Anadolu

Adı: Erciyes

Yüksekliği: 1770 metre

Bulunduğu Bölge: İç Anadolu

2. RESİMLERİN SESLENDİRİLMESİ: Okunacak pasajda bir resim varsa bu resim dinleyicinin en kolay anlayacağı şekilde betimlenmelidir. Bu tür bölümlerde önce resmin betimlemesi seslendirilmeli, daha sonra okumaya kalındığı yerden devam edilmelidir.

Örnek:

Birinci resimde bilgisayar karşısında sandalyeye yaslanıp dik oturmuş biri ders çalışıyor, yine aynı resimde diğer bir kişi sırtını sandalyeye yaslamadan eğilerek ders çalışıyor. İkinci resimde spor formalı bir çocuk koşuyor. Üçüncü resimde yumurta süt, peynir, çeşitli sebze ve meyveler bulunuyor.

Örnek:

Resimde dört vagonu olan bir tren bulunmaktadır. Birinci vagonun üzerinde dünya, ikinci vagonun üzerinde Güneş'in etrafında, üçüncü vagonun üzerinde neşeyle, dördüncü vagonun üzerinde dönüyor yazıyor.

3. İNGİLİZCE SORU VE METİNLERDEKİ RESİMLER: İngilizce sorulardaki resimler Türkçe olarak betimlenmelidir.

Örnek:

Resimde öğretmen masasında oturan bir öğretmen ve üç öğrenci vardır. Bu sırada sınıfın kapısı çalınıyor.

4. YABANCI KELİMELER: Yabancı kelimelerin telaffuzu olabildiğince doğru yapılmalı, gerekirse Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Engelsiz Kütüphane Birimi görevlisinden yardım alınmalıdır.